

ІСТОРИЧНА ГЕРБАРНА КОЛЕКЦІЯ В. С. ГОРЯЧЕВОЇ У ФОНДІ ГЕРБАРІЮ УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА (УМ)

Мамчур Тетяна Васи́лівна

кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

ORCID: 0000-0001-9320-814X

mamchur-tv@ukr.net

У статті наведено перелік гербарних зборів рослин асистентки кафедри ботаніки В. С. Горячевої, які зберігаються в історичній науковій частині гербарію Уманського національного університету садівництва (УМ). Гербарій колектором зібрано у 1950–1960 рр. в дендропарку «Софіївка». Автор дослідила трав'янисту флору парку, дендрофлору з урахуванням екзотичної на той час, яка становила понад 250 видів для південно-західної Лісостепової частини України, зокрема *Ginkgo biloba*, *Liriodendron tulipifera*, *Taxodium distichum*. Проаналізовано таксономічну приналежність 62 гербарних зразків за сучасною ботанічною номенклатурою, які включають 51 вид, 40 родів, 19 родин, з них відділу *Gymnosperms* – 1, *Angiosperms* – 18. За опрацьованими рукописними гербарними етикетками нам вдалося ідентифікувати авторський підпис В. С. Горячевої, який звірено з архівними матеріалами особової справи, музейної кімнати університету. Вона відмічала латинські назви родів та видів, дату збору та місцезнаходження рослин. Метою статті було насамперед подати повний перелік гербарних зразків В. С. Горячевої, оприлюднити віднайдену іменну колекцію для наукової спільноти з вивчення таксонів даного регіону, ведення інтродукції рослин у парку «Софіївка». Опрацьовані маловідомі історичні колекції гербарію (УМ) дозволили виділити окремі одиниці зберігання ряду раритетних зборів відомих ботаніків, природодослідників М. Турчанинова, В. Черняєва, Ю. Ланцького, Й. Пачоського, L. Rabenhorst та інших вчених-ботаніків університету, а також студентів, що набули історичної цінності. Створено первинний електронний каталог колекторів гербарію, анований перелік таксонів колекцій, оприлюднено в наукових доробках, монографіях, зареєстровано у 2016 році в міжнародній базі *Index Herbariorum* (New York) з ідентифікатором (акронім) – УМ. Фонди гербарію (УМ) щорічно поповнюються новими надходженнями гербарних зборів видів рослин Черкаської та суміжних областей, формуються спеціалізовані гербарії з лікарських, ефірно-олійних, лісових, декоративних та інших груп корисних рослин викладачами ботаніки під час експедиційних виїздів, аспірантами, студентами навчального закладу. Нові матеріали судинних рослин проходять інсерування, дублети передано в гербарні установи (УПУ), (SOF). Вважаємо, що гербарій (УМ) заслуговує на введення його до переліку «Гербарії України. *Index Herbariorum*» та мати користь для ботанічних досліджень науковій спільноті – ботанікам, дендрологам, екологам.

Ключові слова: гербарій, іменна колекція, В. С. Горячева, гербарні зразки, дендрологічний парк «Софіївка».

DOI <https://doi.org/10.32845/agrobio.2022.4.7>

Вступ. У фондах гербаріїв України зберігаються «іменні колекції» або «меморіальні колекції», які зібрані та визначені одним і тим же колектором в межах певної установи, що є цінними надбаннями та потребують ретельного збереження (Choryuk & Myakushko, 1999; Krytska et al., 2002; Shyuuan, 2014; Vasser & Krytska, 1999). Серед ботанічних установ України іменні гербарні колекції зберігаються в гербаріях: Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного (KW), м. Київ (Shyuuan & Kapruuk, 2016); Національного університету імені Івана Франка (LW), м. Львів (Tasyukkevych et al, 2014); Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (CWU) (Dohadina & Namulya, 2011; Namulya, 2015); Одеського національного університету імені Мечникова (MSUD), (Skarbu ..., 2013, 2014, 2016, 2017; Vasylyeva et al., 2018); Ботанічного саду імені академіка О. В. Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка (KWHU) (Perehrym & Solomakha, 2008); Херсонського обласного краєзнавчого музею (KHEM) (Deryuzhyna, 2011); Ужгородського національного університету (UU) (Myhal et al., 2021); Запорізького національного університету (ZAU) (Herbariy..., 2002) та ін. (Herbarii..., 2011).

Серед численних зборів науковців установ опрацьовані матеріали також виявлені й дарунки природодослідників (KW) (Shyuuan, 2018).

Гербарій Уманського національного університету садівництва (УМ) було започатковано ще у часи заснування Головного училища садівництва 1844 року в м. Одеса а з переїздом закладу до м. Умань (1859 р.) продовжив своє існування та формувався цілеспрямовано під час опанування учнями дисципліни «ботаніка, декоративна дендрологія та лісівництво», з вивченням інтродукованої та місцевої флори (Istorychne..., 2019; Mamchur et al., 2017a, 2017b; Mamchur & Parubok, 2019).

Історичні колекції гербарного фонду розподілено на три складові частини: історична, наукова та навчальна, що налічує 27712 гербарних зразків (г.з.). Серед історичної частини гербарію (УМ) виокремлено одиниці зберігання ряду зборів відомих ботаніків, природодослідників L. Rabenhorst, М. Турчанинова, В. Черняєва, Ю. Ланцького, Й. Пачоського (Shyuuan, 2014; Chorna & Mamchur, 2018; Chorna & Mamchur, 2021; Mamchur & 2020; Mamchur, 2022f; Mamchur & Chorna, 2022).

Наукова частина містить іменні колекції викладачів ботаніки – І. І. Білоуса, О. С. Бондаря, В. С. Горячевої

(рис. 1), В. А. Гаврилюка, Н. І. Кутової й інші, що є цінним раритетом навчального закладу (Chorna et al., 2018; Mamchur, 2022a, b, c, d, e). У 2016 р. гербарій зареєстровано в міжнародній базі даних Index Herbarium (New York) з ідентифікатором (акронім) – UM (Mamchur et al., 2017).

Віра Спиридонівна Горячева (рис. 1) працювала в навчальному закладі з 1936 року асистентом кафедри ботаніки. Свій ботанічний досвід роботи вона перейняла у професорів тієї ж кафедри І. Й. Онищенко та згодом з 1940 р. С. К. Руденко кафедри рослинництва працюючи пліч-о-пліч. Разом з ними вона брала участь у реорганізації ботанічного розсадника кафедри, де було збережено колекцію насіння сільськогосподарських рослин понад 500 видів, зразки систематичних рослин, що забезпечило роботу навчального закладу у післявоєнний період.

Рис. 1. Віра Спиридонівна Горячева

Наукові інтереси В. С. Горячевої були спрямовані на вивчення культури конопель, анатомічні та морфологічні особливості сортів та гібридів кукурудзи та інших злакових культур у зв'язку з проблемою боротьби з посухою, а надалі вивченням трав'янистої флори парку-заповідника «Софіївка», які підтверджені гербарієм збереженням до нині (Goryacheva, 1960). Наукового ступеня В. С. Горячева так і не здобула.

Слід зазначити, за архівними матеріалами музейної кімнати університету, що асистент В. С. Горячева та співробітники бібліотеки у часи війни зберегли цінні матеріали стародруків книг, частину гербарію, замурувавши в підвальному приміщенні глухої стіни корпусу бібліотеки, аж до деокупації міста Умань. Основну кількість гербарних зразків на той час ніде не задокументовано, тому вважаємо, що його певна кількість була набагато більша та якась із частин була втрачена (Mamchur et al., 2017b; Mamchur, 2022d).

Матеріали і методи досліджень. Використано архівні документи музейної кімнати університету кафедри ботаніки, особову справу В. С. Горячевої архіву університету (Mamchur et al., 2017b). У фондах гербарію (UM) за опрацьованими гербарними етикетками створено ката-

лог зібраних рослин, ідентифіковано рукописний підпис автора гербарію (рис. 2).

Метою статті було насамперед подати повний перелік гербарних зразків В. С. Горячевої у науковій частині гербарію (UM), оприлюднити віднайдену іменну колекцію, котра була об'єктом дослідження, для наукової спільноти. Загалом опрацьовано 62 гербарні аркуші. Ці збори у гербарії UM розташовані за системою А. Л. Тахтаджяна (Takhtajan, 2009). За матеріалами дослідження складено каталог колекції. Для зручності ознайомлення досліджений список таксонів наведений в межах великих систематичних підрозділів судинних рослин у алфавітному порядку. У тексті в квадратних дужках наведено українізовані відомості рукописних гербарних етикеток, які включають латинські назви родів та видів, коротку характеристику місця і дати збору. Оригінальні записи подані російською мовою, яка використовувалася в державних закладах того часу. Більшість етикеток являють собою Notae criticae куратора гербарію Т. О. Кравець, яка зробила інвентаризацію в 2013 році. Більшість рукописних етикеток, вкладених власне В. С. Горячевою, нині відсутні. Таксономічну належність звірено за сучасною ботанічною номенклатурою (<https://www.gbif.org/uk/>, <https://powo.science.kew.org/>).

Представлені матеріали репрезентують спонтанну та культурну флору м. Умані та можуть викликати зацікавленість у фахівців-флористів, працівників інтродукційних установ.

Результати. Гербарні зразки В. С. Горячевої зібрані нею під час власних флористичних досліджень у парку-заповіднику «Софіївка» (нині Національний дендропарк «Софіївка» НАНУ). Дикорослі та інтродуковані рослини (62 г.з.) були зібрані у різних частинах парку: «Англійський парк», «Верхній став», «Грибок», «Дубинка», «Женевське озеро», «Тераса муз» та ін., що зустрічається в публікаціях та вказано колекторкою на гербарних етикетках (Kosenko et al., 1996; Dendrolohiya..., 2005). Підсумки вивчення флористичного складу дикорослих трав'яних рослин парку «Софіївка» Віра Спиридонівна висвітлила у власній публікації (Goryacheva, 1960). Ця робота великою мірою доповнює більш ніж віковий період дослідження спонтанної флори Парку, розпочатий видатним природодослідником Й. К. Пачоським у часи його навчання в Уманському училищі садівництва (Pachoskiy, 1887; Chorna & Mamchur, 2018; Chorna & Mamchur, 2021).

В наш час матеріали В. С. Горячевої виявилися надзвичайно цінними в ході узагальнення та аналізу відомостей про флору дендропарку «Софіївка» (Kuzemko et al., 2011), її моніторингу (Chorna et al., 2021), а також в контексті вивчення регіональної флори Середнього Придніпров'я. Нижче наведено перелік рослин іменної колекції гербарію В. С. Горячевої.

DIVISIO PINOPHYTA

***Juniperus communis* L.**

UM¹ (7136)² Notae criticae. Cupressaceae. Кипарисові. *Juniperus communis*. Ялівець звичайний. Умань парк. IV-V 1956 р. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.³

1 Ідентифікатор (акронім)

2 Інвентарний номер.

3 Гербарна етикетка з відміткою «Notae criticae» куратора гербарію Т. О. Кравець під час інвентаризації в 2013 р.

Рис. 2. Гербарні зразки: *Agrostemma githago* L., *Rhodotypos scandens* (Thunb.) Makino, авторський підпис В. С. Горячевої

DIVISIO MAGNOLIOPHYTA

Monocots

Anthericum ramosum L.

UM (7194) [*Anthericum ramosum*. Зустрічається на «Дубинці» і «Грибку» біля «Женевського озера» (було багато, зараз рідко). 4/VI 1955 р.]⁴. – Notae criticae. *A. r.* L. Віхолка гілляста. Умань. «Софіївка». – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Scilla siberica Andrews

UM (7195) [Liliaceae. (*Scilla cernua* Red.)⁵. Проліска сибірська. Зустрічається дуже рідко і то періодично на Південно-Східному схилі «Дубинці» за другою алеєю навпроти «Павільйону флори» з 14/IV до 28/V 1954 р.] – Notae criticae. Горячева В. С. Парк «Софіївка». – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Eudicots

Agrostemma githago L.

UM (7141) [(*Agrostemma githago*). 26/VIII. 54 р. **Горячева**]⁶

Argentina anserina (L.) Rydb.

UM (7157) [(*Potentilla anserina*). Беріг р. Кам'янка. «Слісейські поля» і біля «Верхнього ставка» – багато. 28/V-56 р. **Горячева**]

Asperula supina M.Bieb.

UM (7181) [(*Asperula praepilosa* V.Krecz. ex Klok.). Маренка волосиста. *Cynanchica* L. Грибок. 7/VII-56]. – Notae criticae. *Asperula praepilosa* V.Krecz. ex Klok. Маренка волосиста. Умань. «Софіївка». «Грибок». IV-V. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Asperula tinctoria L.

UM (7182) Notae criticae. *Asperula tinctoria* L. *Galium tinctoria* (L.) Scop. Підмареник красильний. Ліс «Кругляк», с. Родниківка. 11/VI 1958 р. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Asperula tinctoria L.

UM (7183) Notae criticae. *Asperula tinctoria* L. *Galium tinctoria* (L.) Scop. Підмареник красильний. Ліс «Кругляк», с. Родниківка. 11/VI 1958 р. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Aster alpinus L.

UM (7191) Notae criticae. *Aster alpinus* L. Айстра альпійська. Умань, парк «Софіївка». V-VI 1954. Горячева В. С. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Astragalus sp.

UM (7176) [*Astragalus*. 04.VIII 62. **Горячева**]

Campanula latifolia L.

UM (7189) Notae criticaeae. Дзвониківі. Campanulaceae. *Campanula latifolia* L. Дзвоники широколисті. 1954 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Campanula rapunculoides L.⁷

UM (7190) Notae criticaeae. *Campanula latifolia* L. Дзвоники широколисті. Парк «Софіївка». IV-V 1957. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р. – Notae criticaeae. *Campanula rapunculoides* L. – Det. Мамчур Т. В., 2016 р.]

Campsis radicans (L.) Bureau

UM (7184) [(*Tecoma radicans*). Дендрологічний розсадник. 1957 р. **Горячева**]. – Notae criticae. *Campsis radicans* (R.) Seem. (*Tecoma radicans* Juss.). Кампсис повзучий. Умань. «Софіївка». Горячева В. 1957 р. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Chaenomeles japonica (Thunb.) Lindl. ex Spach

UM (7148) [*Chaenomeles japonica*. «Кавказька гірка» – мало. Травень. 1956 р. **Горячева**]

Cotoneaster acutifolius Turcz.

UM (7149) [(*Cotoneaster lucidum*). «Дубинка» – дендрологічний розсадник. 15/VII 56 р. **Горячева**]

Crataegus holmesiana Ashe

UM (7150) [(*Crataegus arnoldiana*). Дендрологічний розсадник парку. **Горячева**]

4 Інформативна рукописна етикетка колекторки В. С. Горячевої подана у квадратних дужках

5 Синонімічна назва подана в круглих дужках

6 Авторський підпис В. С. Горячевої

7 Notae criticaeae. *Campanula rapunculoides* L. Det. Мамчур Т. В., 2016 р.

***Crataegus crus-galli* L.**

UM (7151) [*Crataegus crus-galli*. Дендрологічний розсадник парку. Горячева]

***Crataegus meyeri* Pojark.**

UM (7152) Notae criticae. (*Crataegus ucrainica* Pojark.). Глід український. «Софіївка». Умань. IV-V 1957 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Fagus sylvatica* L.**

UM (7138) [(*Fagus sylvatica* v. *rotundifolia*). Бук круглолистий. «Англійський парк». «Софіївка». Умань. 1960 г. Горячева]. – Notae criticae. *F. s.* Lipsky. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.]

***Filipendula vulgaris* Moench**

UM (7153) [(*Filipendula hexapetala*). «Грибок» – схил біля «Женевського озера». sp. 30/V-56 р. Горячева.]. – Notae criticae. *F. h.* Gilib. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.]

***Fontanesia fortunei* Carrière**

UM (7178) [Oleaceae. *Fontanesia Fortunei*. Фонтанезія Форчуна. Умань. «Софіївка». «Англійський парк». 2/VI-58 р. Горячева]

***Fragaria vesca* L.**

UM (7154) [(*Fragaria elatior*). «Грибок». «Дубинка». Схили кущами. 15/V-56 р. Горячева]

***Fragaria vesca* L.**

UM (7155) [(*Fragaria vesca*. «Грибок». «Дубинка». «Тераса муз». Схили. Багато. 30/V-56 р. Горячева]

***Fumaria officinalis* L.**

UM (7137) [*Fumaria officinalis*]. – Notae criticae. *Fumariaceae*. *Fumaria vaillantii* Lois. Рутка Вайяна. Умань, парк «Софіївка» 15. IV 1954 р. Горячева В. С. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Gypsophila paniculata* var. *paniculata

UM (7143) [(*Gypsophila paniculata*). Лециця волоти-ста. Горячева]

***Iberis saxatilis* L.**

UM (7144) Notae criticae. *Iberis saxatilis* L. Іберійка скельна. Умань. «Софіївка». «Грибок». VII 1957 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Ligustrum vulgare* L.**

UM (7179) [*Ligustrum vulgare*. Бирючина звичайна. Горячева]. – Notae criticae. *L. v.* L. Горячева. Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Melampyrum cristatum* L.**

UM (7185) Notae criticae. *Scrophulariaceae*. *Melampyrum cristatum* L. Перестріч гребінчастий. Умань. 1954 р. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Mercurialis annua* L.**

UM (7146) [*Mercurialis annua*. Переліска однорічна. «Нова Умань». 26/VIII-54 р. Горячева]

***Quercus macranthera* Fisch. & C.A.Mey. ex Hohen.**

UM (7139) Notae criticae. *Fagaceae*. *Quercus macranthera* Fisch. et Mey. Дуб великопиляковий. Умань парк. 1960 р. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Quercus robur* L.**

UM (7140) Notae criticae. *Fagaceae*. (*Quercus robur* (*redunculata*) Ehort.). Дуб звичайний. Умань, парк. 1960 р. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Gypsophila paniculata* var. *paniculata

UM (7143) [(*Gypsophila paniculata*). Лециця волоти-ста. Горячева]

***Padus virginiana* L.**

UM (7156) [*Padus virginiana*. «Англійський парк», мало. Травень 1956 р. Горячева]

***Pentanema britannica* (L.) D.Gut.Larr., Santos-Vicente, Anderb., E.Rico & M.M.Mart.Ort.**

UM (7192) Notae criticae. Айстрові. *Asteraceae*. *Inula britannica* L. Оман британський. Умань, «Софіївка». «Англійський парк». 25/VII 1958 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Pentanema britannica* (L.) D.Gut.Larr., Santos-Vicente, Anderb., E.Rico & M.M.Mart.Ort.**

UM (7193) Notae criticae. Айстрові. *Asteraceae*. *Inula britannica* L. Оман британський. Умань. «Софіївка». «Англійський парк». 25/VII 1958 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Physocarpus opulifolius* (L.) Maxim.**

UM (7171) [(*Spiraea opulifolia*). Дендрологічний розсадник. «Софіївка». Горячева]

***Potentilla argentea* L.**

UM (7160) [*Potentilla argentea*. «Грибок», «Дубинка», «Кавказька гірка», «Тераса муз» – багато на сухих схилах. Травень. 1954 р. Горячева]

***Potentilla incana* G.Gaertn., B.Mey. & Scherb.**

UM (7158) Notae criticae. (*Potentilla arenaria* Borkh.). Перстач пісковий. Умань. «Софіївка». «Грибок». VII 1956 р. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Potentilla incana* G.Gaertn., B.Mey. & Scherb.**

UM (7159) Notae criticae. (*Potentilla arenaria* Borkh.). Перстач пісковий. Умань. «Софіївка». «Грибок». VII 1956 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Potentilla intermedia* L.**

UM (7161) Notae criticae. Перстач середній. – Det. Мамчур Т. В., 2016 р.

***Potentilla reptans* L.**

UM (7167) [*Potentilla reptans*. «Грибок», рідко. Горячева]. – Notae criticae. *Rosaceae*. *Potentilla reptans* L. Перстач повзучий. Умань. «Софіївка». «Грибок». IV-V 1958 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Prunus avium* (L.) L.**

UM (7162) [*Prunus avium*. «Дубинка», рідко]. – Notae criticae. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

***Prunus cerasus* L.**

UM (7147) [(*Cerasus vulgaris* v. *fl. pleno*). Дендрологічний розсадник. Травень. 1956 р. Горячева]

***Rhinanthus alectorolophus* (Scop.) Pollich**

UM (7186) Notae criticae. *Scrophulariaceae*. Ранникові. *Rhinanthus alectorolophus* (Scop.) Pollich. Дзвінець великий. Умань. 1952 р. Горячева. – Det. Кравець Т.О., 2013 р.

***Rhodotypos scandens* (Thunb.) Makino**

UM (7163) [(*Rhodotypos kerrioides*). «Англійський парк». Декоративний розсадник. 28/V-56 р. Горячева]

***Silene baccifera* (L.) Durande**

UM (7142) [(*Cucubalus baccifer*). Смілка ягідна. Біля «Женевського озера». Червень. 1963 р. Горячева]

***Sorbaria sorbifolia* (L.) A.Braun**

UM (7172) Notae criticae. *Rosaceae*. *Spiraea sorbifolia* (L.) A.Br. Таволга горобинлиста. Умань, парк. V-VI 1954 р. Горячева В. С. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Sorbaria sorbifolia (L.) A. Braun

UM (7173) Notae criticae. Rosaceae. *Spiraea sorbifolia* (L.) A.Br. Таволга горобинолиста. Умань, парк. V-VI 1954 р. Горячева В. С. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Sorbaria sorbifolia (L.) A. Braun

UM (7174) Notae criticae. Rosaceae. *Spiraea sorbifolia* (L.) A.Br. Таволга горобинолиста. Умань, парк. V-VI 1954 р. Горячева В. С. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.]

Sorbus aucuparia L.

UM (7164) [*Sorbus aucuparia*. «Англійський парк» – багато. 25/V-56 р. Горячева]

Spiraea cana Waldst. & Kit.

UM (7166) [*Spiraea cana*. Дендрологічний розсадник. Травень. 1956 р. Горячева]

Spiraea hypericifolia L.

UM (7168) Notae criticae. Rosaceae. *Spiraea hypericifolia* L. Таволга звіробоелиста. Умань, парк «Софіївка». 5.VI 1957 р. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Spiraea hypericifolia L.

UM (7169) Notae criticae. Rosaceae. *Spiraea hypericifolia* L. Таволга звіробоелиста. Умань, парк «Софіївка». 5.VI 1957 р. Горячева. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Spiraea japonica L.f.

UM (7170) [*Spiraea japonica*. «Дубинка» – дендрологічний розсадник. Горячева]

Spiraea × vanhouttei (Briot) Carrière

UM (7175) [*Spiraea vanhouttei*. «Дубинка», дендрологічний розсадник. Травень. 1956 р. Горячева]

Syringa persica L.

UM (7180) Notae criticae. Маслинові. Oleaceae. *Syringa persica* L. Бузок перський. Умань, парк. 25. VII 1959 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Teucrium chamaedrys L.

UM (7188) [*Teucrium chamaedrys*. «Грибок» – схили, в кущах. 7/VIII. Горячева]. – Notae criticae. Lamiaceae. *Teucrium chamaedrys* L. Самосил гайовий. Умань, «Софіївка», «Грибок». 7/VIII 1956 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Tilia americana L.

UM (7145) [*Tilia americana*]

Torminalis glaberrima (Gand.) Sennikov & Kurtto

UM (7165) [(*Sorbus torminalis*) (берека). «Англійський парк» – мало. «Дубинка» (бувша конюшня). Багато. Травень. 1956 р. Горячева]

Verbascum lychnitis L.

UM (7187) [*Verbascum lychnitis*. «Грибок» – кущі.

7/VIII-56 р.]. – Notae criticae. Scrophulariaceae. *Verbascum lychnitis* L. Дивина борошніста. Умань. «Софіївка». 7/VIII 1956 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Vicia tetrasperma (L.) Schreb.

UM (7177) Notae criticae. Fabaceae. *Vicia tetrasperma* (L.) Moench. Вика чотиринасінна. Умань. IV-V 1956 р. Горячева В. С. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Viola cf. reichenbachiana Jord. ex Boreau

UM (8888) [*Viola hirta* L. Фіалка шорстка. 1. Початок квітання – 8/V. 2. Масове квітання – травень. 3. Кінець квітання – початок червня. 4. «Грибок». Між камінням. Не багато. Аспекту не дає. Умань. Сільськогосподарський інститут]. – Notae criticae. *Viola cf. reichenbachiana* Jord. ex Boreau. – Det. Шиндер О. І. 2023 р.⁸

Viola odorata L.

UM (8889) [Фіалка пахуча. 1. Початок квітання – 8/V. 2. Масове квітання – травень. 3. Кінець квітання – початок червня. 4. «Грибок». Між камінням. Не багато. Аспекту не дає. Умань. Сільськогосподарський інститут]. – Notae criticae. 1957 р. Горячева В. – Det. Кравець Т. О., 2013 р.

Обговорення. Проаналізовано іменну колекцію В. С. Горячевої в гербарії (UM). Зразки були гербаризовані на території дендрологічного парку «Софіївка» упродовж 1952–1963 рр. Всього в дослідженій колекції представлено 53 види, у т.ч. 25 дикорослих та 28 інтродуцентів парку «Софіївка». Серед цих видів 1 – трав'яні, 1 – ліана, 12 – деревні, 13 – кущові. Збережений гербарій є історичним документом для майбутніх поколінь, їх науковий пошук. Колекції гербарного фонду є доступними для, аспірантів, студентів і для наукової спільноти установ України й закордону. Для більш детального опрацювання гербарний фонд потребує зацифрування та створення інтернет віртуальної бази даних, активного режиму доступу.

Висновки. Знахідки цінних історичних надбань у фондах гербарію Уманського національного університету садівництва (UM) продовжуємо опрацьовувати й оприлюднювати для наукової спільноти, яку цікавлять популяційні дослідження рослин. Виокремлена меморіальна колекція В. С. Горячевої є раритетом у царині навчального закладу. Вважаємо, що гербарій (UM) заслуговує на введення його до переліку «Гербарії України. Index Herbariorum» та матиме користь для ботанічних досліджень науковій спільноті – ботанікам, дендрологам, екологам. Гербарні збори історичних колекцій фондів гербарію (UM) є наочним матеріалом у проведенні наукових досліджень аспірантами, студентами та науковцями у даній галузі.

Бібліографічні посилання:

1. Chopyk, V. I. & M'yakushko, T. Ya. (1999). Herbariy. Herbariy. Istoriya stvorenniya ta funktsionuvannya [Herbarium History of creation and operation]. Fitosotsiotsentr, Kyiv, 130 (in Ukrainian).
2. Chorna, H. A. & Mamchur, T. V. (2018). Herbarni zbory introdutsentiv, зробleni Y. K. Pachoskym v Umanskomu Tsarytsynomu sadu (1885-1886 rr.) [Herbarium collections of introducers made by Y. K. Pachoskyi in the Uman Tsarytsyn Garden (1885-1886)]. Avtokhtonni ta introdokovani roslyny. Zbirnyk naukovykh prats NDP «Sofiivka» NANU, 14, 95–104 (in Ukrainian).
3. Chorna, H. A. & Mamchur, T. V. (2021). Rodynne kolo ta yunist Yozefa Pachoskoho: monohrafiya [Family circle and youth of Jozef Pachoski: monograph]. Vydavets «Sochinskyi M. M.», Uman, 204 (in Ukrainian)

⁸ Notae criticae *Viola cf. reichenbachiana* Jord. ex Boreau. – Det. Шиндер О.І., 2023 р.

4. Chorna, H. A., Mamchur, T. V., Svystun, O. V., Denysko, I. L. & Parubok, M. I. (2018). U poshukakh shchastya: zhyttyevyi shlyakh botanika V. A. Havrylyuka v shchodennykh, lystakh, spohadakh suchasnykh: monohrafiya [In search of happiness: botanist V. A. Havrylyuk and his life journey in diaries, letters and memoirs of contemporaries]. Vydavnytstvo Palyvoda A. V., Kyiv, 468 (in Ukrainian).
5. Chorna, H. A., Shynder, O. I. & Kostruba, T. M. (2021). Dopovnennya do spysku vydiv spontannoï flory Natsionalnoho dendrolohichnoho parku «Sofiiivka» NAN Ukrainy (m. Uman, Cherkaska obl.) [Addition to the list of species of spontaneous flora of the National Dendrological Park "Sofiyivka" (Uman)]. *Chornomors'k. bot. z.*, 17(4), 302–315. (in Ukrainian). doi: 10.32999/ksu1990-553X/2021-17-4-1
6. Dendrolohiya Ukrainy. (2005). Dykorosli ta kultyvovani dereva i kushchi. Pokrytonasinni. Chastyna II. Dovidnyk [Dendrology of Ukraine. Wild and cultivated trees and shrubs. Angiosperms. Part II. Directory]. Za red. M. A. Kokhno ta N. M. Trofymenko. Fitosotsiotsentr, Kyiv, 716 (in Ukrainian).
7. Deryuzhyna, A. V. (2011). Herbariy Khersonskoho oblasnoho kraysnavchoho muzeyu (KHEM) [Herbarium of the Kherson Regional Museum of Local History (KHEM)]. V kn.: Herbarii Ukrainy. Index Herbarium Ucrainicum. Redaktor-ukladach k. b. n. N. M. Shyyan. Alterpres, Kyiv, 340–343 (in Ukrainian).
8. Dohadina, T. & Hamulya, Yu. (2011). Herbariy Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina CWU [Herbarium of Kharkiv National University named after V.N. Karazin CWU]. V kn.: Herbarii Ukrainy. Index Herbariorum Ucrainicum / Redaktor-ukladach k.b.n. N. M. Shyyan. Alterpres, Kyiv, 299–315 (in Ukrainian).
9. Goryacheva, V. S. (1960). O dikoy travyanistoy flore parka-zapovednika «Sofievka». (1960) [About the wild grassy flora of the park-reserve "Sofievka"]. *Sbornik nauchnykh trudov Umanskogo selskokhozyaystvennogo instituta*. XII, 375–383 (in Russian).
10. GBIF | Global Biodiversity Information Facility. URL: <https://www.gbif.org/uk/>. Accessed on: 27 December 2022
11. Hamulya, Yu. H. (2015) Typifikatsiya fondiv v herbarii Kharkivskoho natsionalnoho universytetu (CWU): istorychni zrazky z rodyny Poaceae [Typification of funds in the herbarium of Kharkiv National University (CWU): historical specimens from the Poaceae family]. *Vnesok naturalistiv-amatoriv u vyvchennya biolohichnoho riznomanittya (prysvyachena 200-richchyu vid dnya narodzhennya Lyudvyha Vahnera): materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii (m. Berehovo, 14–16 travnya, 2015)*. Berehovo, Ukraina, 190–196 (in Ukrainian).
12. Herbariy Zaporizkoho derzhavnoho universytetu: katalog herbarnykh materialiv kafedry botaniky ta henetyky roslyn Zaporizkoho derzhavnoho universytetu (2002) [Herbarium of the Zaporizhia State University: catalog of herbarium materials of the Department of Botany and Plant Genetics of the Zaporizhia State University]. V. O. Lyakh, O.Yu. Kalinina. ZDU, Zaporizhzhya, 174 (in Ukrainian).
13. Herbarii Ukrainy (2011). Index Herbariorum Ucrainicum [Herbaria of Ukraine. Index Herbariorum Ucrainicum]. Redaktor-ukladach k.b.n. N. M. Shyyan. Kyiv, 442 (in Ukrainian).
14. Istorychne prezentatsiyne vydannya «Umanskyi natsionalnyi universytet sadivnytstva» (2019) [Historical presentation publication "Uman National University of Horticulture"]. Za red. O. O. Nepochatenko. Lohos, Kyiv, 280 (in Ukrainian).
15. Kosenko, I. S., Khraban, H. Yu., Mitin, V. V. & Harbuz, V. F. (1996) Dendrolohichni park Sofiiivka. 200 rokiv [Sofiiivka Dendrological Park. 200 years]. Vidpovidalni redaktor M. A. Kokhno. Naukova dumka, Kyiv, 192 (in Ukrainian).
16. Krytska, L. I., Mosyakin, S. L., Fedoronchuk, M. M., Shevera, M. V. & Drapaylo, N. M. (2002). Herbariy sudynnykh roslyn. Herbarium of vascular plants. [Herbariy sudynnykh roslyn. Herbarium of vascular plants]. U kn.: Herbariy Instytutu botaniky NAN Ukrainy. Za red. L. I. Krytskoi, S. L. Mosiakina. Kyiv, 9–30, 90–104 (in Ukrainian).
17. Kuzemko, A. A., Sydoruk, T. M., Didenko, I. P., Shvets, T. A. & Boyko, I. V. (2011). Spontanna flora Nacionalnoho dendrolohichnoho parku «Sofiiivka» NAN Ukrainy [Spontaneous flora of the National Dendrological Park "Sofiyivka" of the NAS of Ukraine]. *Avtohtonni ta introdukovani roslyny*, 7, 25–36 (in Ukrainian).
18. Mamchur, T. V. (2022 a). Herbarna kolektsiya N. I. Kutovoi u fondakh Naukovoho herbariyu Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva (UM) [Herbarium collection of N. I. Kutova in the funds of the Scientific Herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM)]. *Materialy Vseukrainskoi naukovoï konferentsii molodykh uchenykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykh. Tezy dopovidey (m. Uman, 18 travnya 2022 r.)*. Uman, 197–199 (in Ukrainian).
19. Mamchur, T. V. (2022 b). Imenni kolektsii vchenykh-botanikiv u fondi Naukovoho herbariyu Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva (UM) [Named collections of botanical scientists in the fund of the Scientific Herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM)]. *Muzeyna pedahohika v umovakh voyennoho stanu: materialy Mizhnarodnoho kruhloho stolu, (Natsionalna akademiya pedahohichnykh nauk Ukrainy ta Natsionalnyi tsentr «Mala akademiya nauk Ukrainy», 26 travnya 2022 r.)*. Kyiv, 155–159 (in Ukrainian).
20. Mamchur, T. V. (2022c). Imenna kolektsiya herbariyu O. S. Bondara u herbarnomu fondi (UM) [Named collection of the herbarium of O. S. Bondar in the herbarium fund (UM)]. *Suchasni problemy biolohii v umovakh zmin klimatu: materialy Vseukrainskoi naukovoï internet-konferentsii (m. Uman, UNUS, 22 chervnya 2022 r.)*. Uman, 158–162 (in Ukrainian).
21. Mamchur, T. V. (2022d). Istorychna herbarna kolektsiya V. S. Horyachevoi [Historical herbarium collection of V. S. Horyacheva]. «Istoryia osvity, nauky i tekhniki v Ukraini». *Prysvyachena 180-richnytsi vid dnya narodzhennya Anastasiya Yehorovycha Zaykevycha (1842-1931), vydatnoho vitchyznyanoho vchenoho ahrobioloha svitovoho vymiru ta orhanizatora silskohospodarskoi doslidnoi spravy: materialy XVII Vseukrainskoi konferentsii molodykh uchenykh ta spetsialistiv (m. Kyiv, Natsionalna silskohospodarska biblioteka NAAN, 19–20 travnya 2022 r.)*. Vinnytsya, 91–93 (in Ukrainian).
22. Mamchur, T. V. (2022e). Istorychna herbarna kolektsiya V. M. Chernyayeva v herbarii Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva (UM) [Historical herbarium collection of V. M. Chernyayev in the herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM)]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatyuka. Seriya: Biolohiya*. 82(3), 6–12 (in Ukrainian).

23. Mamchur, T. V. (2022f). Istorychna kolektsiya I. I. Bilousa u fondi herbariyu Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva (UM) [Historical collection of I.I. Bilous in the fund of the herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM)]. *Visnyk nauky ta osvity. Seriya istoriya ta arkhеolohiya*. 5(5), 571–587 (in Ukrainian).
24. Mamchur, T. V. (2020). Formuvannya herbariyu vypusknika Umanskoho uchylyshcha zemlerobstva i sadivnytstva Yuliusa Robertovycha Lantskoho v umovakh kintsya XIX storichchya [The formation of the herbarium of the graduate of the Uman School of Agriculture and Horticulture, Julius Robertovich Lantsky, in the conditions of the end of the 19th century]. V kn.: *Elektronne naukove fakhove vydannya – mizhvidomchyi tematychnyi zbirnyk «Istoriya nauky i biohrafistyka»*. 2, 221–236 (in Ukrainian).
25. Mamchur, T. V., Karpenko, V. P. & Parubok, M. I. (2017a). Istorychni dendrolohichni herbariy Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva ta yoho vykorystannya u navchalno-naukovomu protsesi [Historical dendrological herbarium of the Uman National University of Horticulture and its use in the educational and scientific process]. *Visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu. Biolohichni systemy*. 9(2), 256–263 (in Ukrainian).
26. Mamchur, T. V., Karpenko, V. P., Parubok, M. I. & Svystun, O. V. (2017b). Vcheni-botaniky Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva ta yikh naukovi doslidzhennya (1844-2016): monohrafiya [Botanical scientists of the Uman National University of Horticulture and their scientific research (1844-2016): monograph]. *Vydavnycho-polihrafichniy tsentr «Vizavi», Uman*, 280 (in Ukrainian).
27. Mamchur, T. V. & Parubok, M. I. (2019). Formuvannya herbariyu Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva (UM) [Formation of the herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM)]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*. Lviv. 29(7), 64–70, doi: 10.15421/40290713 (in Ukrainian).
28. Mamchur, T. V. & Chorna, H. A. (2022). Fondy Naukovoho herbariyu Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva (UM). Herbarna kolektsiya Yozefa Pachoskoho: monohrafiya [Funds of the Scientific Herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM). Herbarium collection of Jozef Pachosky: monograph]. *Za red. d-ra s.-h. nauk V. P. Karpenka. Vydavets «M. M. Sochynskiy», Uman*, 496 (in Ukrainian).
29. Mosyakin, S. L. & Shyyan, N. M. (2021). Natsionalnyi herbariy Ukrainy (KW): 100 rokiv zberezheniya ta prymnozheniya nashoi vsesvitno znachushchoi naukovoї ta kulturnoi spadshchyny [National Herbarium of Ukraine (KW): 100 years of preserving and multiplying our internationally significant scientific and cultural heritage]. *Herbarii XXI stolittya: dosyahnennya ta vyklyky, prysvyachenoi 100-richchyu vid zasnuvannya Natsionalnoho herbariyu Ukrainy (KW) – Herbariyu Instytutu botaniky imeni M. H. Kholodnoho NAN Ukrainy: materialy Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii (m. Kyiv, Instytut botaniky im. M. H. Kholodnoho NANU, 1 zhovtnya 2021 r.)*. Kyiv, 6–10 (in Ukrainian).
30. Myhal, A. V., Sabadosh, V. I. & Shevera, M. V. (2021). Herbariy Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu (UU): imenna kolektsiya Antoniia Marhittiya [Herbarium of Uzhgorod National University (UU): named collection of Antony Margittia]. *Herbariy XXI stolittya: dosyahnennya ta vyklyky, prysvyacheniy 100-richchyu vid zasnuvannya Natsionalnoho herbariyu Ukrainy (KW) – Herbariyu Instytutu botaniky imeni M. H. Kholodnoho NAN Ukrainy: materialy Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii (m. Kyiv, Instytut botaniky im. M. H. Kholodnoho NANU, 1 zhovtnya 2021 r.)*. Kyiv, 123–127 (in Ukrainian).
31. Pachoskiy, Y. (1887). *Ocherki flory okrestnostey g. Umani Kievskoy gubernii* [Sketches of the flora of the neighborhoods of the city of Uman, Kyiv province]. *Zapiski Kievskogo obshchestva estestvoispytateley*, 8(2), 371–439 (in Russian).
32. Perehrym, M. M. & Solomakha, V. A. (2008). Herbariy Botanichnoho sadu imeni akademika O. V. Fomina Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka [Herbarium of the Botanical Garden named after Academician O. V. Fomina of Taras Shevchenko Kyiv National University]. *Ukrains'k. bot. z.* 65(3). *Fitosociotsentr, Kyiv*, 465–468 (in Ukrainian).
33. Plants of the World Online (POWO). Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. Published on the Internet. Access mode: <https://powo.science.kew.org/>
34. Shyyan, N. (2014). Istorychni herbarni kolektsii Ukrainy ta yikh doslidzhennya [Historical herbarium collections of Ukraine and their research]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya biolohichna*, 65, 90–96 (in Ukrainian).
35. Shyyan, N. M. (2018). Podarunok Pavla Loziyeva Ukrainskiy akademii nauk (1920 r.) [Pavlo Loziev's gift to the Ukrainian Academy of Sciences (1920)]. *Ukrains'k. bot. z.*, 75(6), 585–592. doi: 10.15407/ukrbotj75.06.585 (in Ukrainian)
36. Shyyan, N. M., Karpyuk, T. S. (2016). Herbariy O. L. Klotnoho «Flora Yaponii». Instytut botaniky imeni M. H. Kholodnoho NAN Ukrainy, Natsionalnyi herbariy Ukrainy (KW) [Herbarium O. L. Klyotny "Flora of Japan". Institute of Botany named after M. G. Kholodnoi National Academy of Sciences of Ukraine, National Herbarium of Ukraine (KW)]. *Alterpres, Kyiv*, 186 (in Ukrainian).
37. Skarby herbariyu Odeskoho natsionalnoho universytetu (MSUD). Herbarna kolektsiya E. E. Lindemanna. (2017). [Treasures of the herbarium of Odessa National University (MSUD). Herbarium collection of E. E. Lindemann]. Ukladachi: S. H. Kovalenko, O. Yu. Bondarenko, T. V. Vasylyeva, V. V. Nemertsalov. *Osvita Ukrainy, Odesa*, 776 (in Ukrainian).
38. Skarby herbariyu Odeskoho natsionalnoho universytetu (MSUD). Herbarna kolektsiya H. Y. Potapenko. (2014). [Treasures of the herbarium of Odessa National University (MSUD). Herbarium collection of G. Y. Potapenko]. Ukladachi: S. H. Kovalenko, O. Yu. Bondarenko, V. V. Nemertsalov, N. V. Herasymyuk, T. V. Vasylyeva. *Osvita Ukrainy, Odesa*, 112.
39. Skarby herbariyu Odeskoho natsionalnoho universytetu (MSUD). Herbarna kolektsiya Y. K. Pachoskoho. (2013). [Treasures of the herbarium of Odessa National University (MSUD). Herbarium collection of Y. K. Pachosky]. Ukladachi: S. H. Kovalenko, O. Yu. Bondarenko, T. V. Vasylyeva. *Osvita Ukrainy, Odesa*, 331 (in Ukrainian).
40. Skarby herbariyu Odeskoho natsionalnoho universytetu (MSUD). Herbarna kolektsiya Y.K. Pachoskoho. Chastyna II. (2016) [Treasures of the herbarium of Odessa National University (MSUD). Herbarium collection of Y. K. Pachosky]. Ukladachi: Kovalenko S. H., Bondarenko O. Yu., Vasylyeva T. V., Nemertsalov V. V. *Osvita Ukrainy, Odesa*, 80 (in Ukrainian).

41. Skarby herbariyu Odeskoho natsionalnoho universytetu (MSUD). Herbarna kolektsiya P. S. Shesterikova. (2014). [Treasures of the herbarium of Odessa National University (MSUD). Herbarium collection of P. S. Shesterikova]. Ukladachi: S. H. Kovalenko, O. Yu. Bondarenko, V. V. Nemertsalov, N. V. Herasymyuk, T. V. Vasylyeva. Osvita Ukrainy, Odesa, 196 (in Ukrainian).
42. Takhtajan, A. (2009). Flowering Plants. Springer Science + Business Media B.V., 872
43. Tasyenkevych, L., Mamchur, Z., Khmil, T. & Zhuk, O. (2014). Imenni kolektsii XIX-XX stolit u herbarii Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka [Named collections of the 19th-20th centuries in the herbarium of Ivan Franko Lviv National University]. Visnyk of the Lviv University. Series Biology. 65, 112–120 (in Ukrainian).
44. Vasser, S. P., Krytska, L. I. (1999) Herbarii Ukrainy: suchasnyi stan, problemy funktsionuvannya i rozvytku [Herbariums of Ukraine: current state, problems of functioning and development]. Ukrains'k. bot. z., 56(3), 321–330 (in Ukrainian)
45. Vasylyeva, T., Bondarenko, O., Kovalenko, S. & Nemertsalov, V. (2018). Imenni istorychni kolektsii herbariyu Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnikova (MSUD) [Named historical collections of the herbarium of the Odessa National University named after I. I. Mechnikov (MSUD)]. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya biologichna. 78, 144–149 (in Ukrainian).

Mamchur T. V., PhD (Agricultural Sciences), Associate Professor, Uman National University of Horticulture, Uman, Cherkasy region, Ukraine

Historical herbarium collection of V.S. Horyacheva in the fund of the herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM)

The article lists the herbarium collections of plants of the assistant of the Department of Botany V. S. Horyacheva, which are stored in the historical scientific part of the herbarium of the Uman National University of Horticulture (UM). The herbarium was collected in 1950–1960 by V. S. Horyacheva in the Dendrological Park "Sofiivka", which was analyzed by us according to the work. The author conducted a study of the herbaceous flora of the park, trees and shrubs, taking into account the exotic at that time, which amounted to more than 250 species for the south-western forest-steppe part of Ukraine, in particular *Ginkgo biloba*, *Liriodendron tulipifera*, *Taxodium distichum*. The taxonomic affiliation of 62 herbarium specimens according to the modern botanical nomenclature was analyzed, which include 51 species, 40 genera, 19 families, of which Gymnosperms – 1, Angiosperms – 18. Based on the processed handwritten herbarium labels, it was possible to identify the author's signature, which was verified with archival materials of the museum room of the university. She marked the Latin names of genera and species, years and the location of the plants in her own hand. The purpose of the article was primarily to present a complete list of herbarium specimens of V. S. Horyacheva, to publicize the found named collection for the scientific community for the study of taxa of this region, conducting the introduction of plants. The processed little-known historical collections of the herbarium (UM) made it possible to single out separate storage units of a number of rare collections of famous botanists, naturalists M. Turchaninov, V. Chernyaev, Yu. Lantskyi, Y. Pachoskyi, L. Rabenhorst; other botanist scientists of the university, students who acquired historical value. The primary electronic catalog of herbarium collectors was created, an annotated list of collection taxa was published in scientific works, monographs, and was registered in 2016 in the international database Index Herbariorum (New York) with the identifier (acronym) – UM. Currently, the historical heritage of the herbarium fund is carefully preserved and replenished with new collection herbarium receipts by botany teachers, graduate students and students and other gifts of scientists, by sending duplicates to scientific and educational herbarium institutions of Ukraine, it needs to be digitized. We believe that the herbarium (UM) deserves to be included in the list of "Herbaria of Ukraine. Index Herbariorum" and be useful for botanical research to the scientific community – botanists, dendrologists, ecologists.

Key words: herbarium, named collection, V. S. Horyacheva, herbarium specimens, dendrological park "Sofiivka".